

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1889.

Andra Kammaren.

N:o 8.

Onsdagen den 20 Februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 13 innevarande februari.

§ 2.

Efter föredragning af de i gårdagens sammanträde väckta motioner hänvisades:

herr *N. Forssers* motion, n:o 177, till kammarens tillfälliga utskott n:o 2, och

herr *E. P. Jonssons* i Myre motion, n:o 178, till särskilda utskottet.

§ 3.

Föredrogos och bordlades, för andra gången:

statsutskottets utlåtanden n:is 5 a, 7 och 17,

lagutskottets memorial n:o 12, samt

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden n:is 3 och 4.

§ 4.

Herr vice talmannen *L. O. Larsson* erhöll härefter på begäran ordet och yttrade: Jag tillåter mig föreslå, att på föredragningslistan för nästa plenum må främst bland två gånger bordlagda ärenden uppföras statsutskottets utlåtande n:o 7 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel.

Denna herr vice talmannens hemställen bifölls af kammaren; och skulle i följd deraf statsutskottets utlåtande n:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel, å den föredragningslista, som komme att upprättas för kammarens nästa sammanträde, uppföras främst bland de ärenden, som blifvit två gånger bordlagda.

§ 5.

Företogs till behandling statsutskottets utlåtande n:o 16, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit, sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor.

Punkterna 1—3.

Lades till handlingarne.

Punkten 1.

Bifölls.

§ 6.

Härefter föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 10, i anledning af väckta motioner om ändringar i konkurslagen den 18 september 1862.

Punkterna 1 och 2.

Biföllos.

Punkten 3.

*Angående
ändring i
och tillägg
till 60 § 4
kap. konkurs-
lagen.*

Ledamoten af Andra Kammaren herr *M. Dahn* hade i afgifven motion, n:o 14, föreslagit: att Riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i och tillägg till 60 § 4 kap. konkurslagen, att 1:o) prioriterade fordringsegare, hvilkas fordran är intecknad i fastighet under fastighetens halfva taxeringsvärde, ej må ega rätt att för sådan fordran deltaga i val till godemän eller sysslomän i anhängiggjord konkurs; och att 2:o) ingen på grund af fullmägt skall ega rätt att vid val af gode män eller sysslomän i konkurs rösta för mer än *en* röstberättigad.

På anförda skäl hemstälde emellertid utskottet under förevärande punkt, att herr Dahns ifrågavarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Sedan denna utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Dahn: Herr talman! Mine herrar! Lagutskottet har i sitt utlåtande angående första punkten i min motion, deruti jag hemställt, att »prioriterade fordringsegare, hvilkas fordran är intecknad i fastighet under fastighetens halfva taxeringsvärde, ej må ega rätt att för sådan fordran deltaga i val till gode män eller sysslomän i anhängiggjord konkurs», anført, att häremot i främsta rummet den betänkligheten skulle möta, »att äfven dessa fordringsegares rätt ofta kan vara beroende af det sätt, hvarpå egendomen förvaltas. Erfarenheten har ju — tillägger utskottet — ådagalagt, att fastigheter, äfven i fall, der ingen särskild anmärkning kunnat

göras mot konkursboets förvaltning, måst säljas till pris, som betydligt understigit taxeringsvärdet.

Ja, mine herrar, detta är alldeles rätt. Men därför har också jag i min motion begränsat mitt yrkande till halfta taxeringsvärdet eller en ännu lägre siffra — såsom äfven af en reservant framhållits, hvilken ansett, att prioriterade fordringsegare, hvilkas fordran vore intecknad inom $\frac{1}{3}$ af fastighetens taxeringsvärde, icke skulle ega rätt att deltaga i val af gode män och sysslomän. Det är nemligen tydligt, att desse fordringsegare icke kunna hafva samma intresse af, hvilka sysslomän och gode män väljas som de oprioriterade. Och när man med afseende på rösträtts utöfvande vid kommunalstämma och allmän rådstuga icke ansett det vara lämpligt, att en person får på grund af fullmagt rösta för mer än en röstberättigad, då beloppet som skall utgöras är jemförelsevis obetydligt och utgår efter fyrk, det vill säga efter de olika samhällsmedlemmarnes skatteförmåga, så tycker jag det vore i hög grad orättvist, om prioriterade fordringsegare, hvilkas fordran är intecknad till exempel inom $\frac{1}{3}$ af taxeringsvärdet och således fullkomligt betryggad, skulle så att säga få tillsätta förmyndare för dem, som hafva oprioriterade fordringar.

Utskottet säger vidare, att, om motionen bifölles, »ofta tvekan skulle uppstå, om och i hvad mån en intecknings läge vore sådant, att dess innehafvare borde förvägras att för densamma rösta vid ifrågavarande val». Men detta kan jag icke förstå. Ty om en inteckning läge till en del öfver och till en del under tredjedelen af taxeringsvärdet, är det tydligt, att innehafvaren icke finge rösta för mer än det belopp, som läge öfver $\frac{1}{3}$ af taxeringsvärdet. Att man söker göra dessa inteckningar inom hälften eller $\frac{1}{3}$ af taxeringsvärdet till rent af osäkra fordringar, förvänar mig på det högsta, då man vet, att det är dylika inteckningar, som till god del utgöra de grundfondshypotek, på hvilka våra enskilda banker ega att utgifva sina sedlar. Enligt § 13 af Kongl. Maj:ts kungörelse af år 1874 angående enskilda banker skola ju 60 procent af grundfonden afsättas som grundfondshypotek, af hvilka minst hälften skall bestå af goda obligationer, men den öfriga delen af sådana papper, som man här söker göra osäkra, det vill säga af skuldebref intecknade i jordegendom å landet inom hälften af senast fastställda taxeringsvärde, eller uti fastighet i stad inom hälften antingen af brandförsäkringsvärdet eller af sist fastställda taxeringsvärde och enligt 26 § samma kungörelse är det i främsta rummet det i allmänt förvar nedsatta grundfondshypoteket, som får ligga till grund för sedelutgifningen.

Hvad beträffar den andra punkten af min motion, erkänner utskottet, »att oegentligheter uppstått derigenom, att enligt nu gällande bestämmelser en enda person kan på grund af fullmagter föra talan för ett obegränsadt antal borgenärer». Men det är icke nog dermed. Genom detta förfaringssätt upphäfves de facto helt och hållet 44 § 4 kap. konkurslagen, enligt hvilken borgenärerna ega att, då sysslomän väljas eller sedermera, gifva dem särskild föreskrift att i förvaltningen rätta sig efter; äfvensom att

*Angående
ändring i
och tillägg
till 10 § 4
kap. konkurs-
lagen.
(Forts.)*

Angående
ändring i
och tillägg
till 60 § 4
kap. konkurs-
lagen.
(Forts.)

bland sig utse en eller flere, för hvilka sysslomännen, när så fordras, hafva att visa reda. Ty det är ju tydligt, att, om en person samlat fullmagter till ett belopp af mer än hälften af fordringarna, väljer han sig sjelf till syssloman; och det kan då icke komma i fråga, att någon »särskild föreskrift» lemnas honom. Lika litet kan det förekomma att en eller flere personer utses, för hvilka sysslomännen ega att visa reda, då sysslomännen sjelfva ega majoriteten af borgenärernas röster. Denna paragraf annulleras således helt och hållet. I den danska konkurslagen deremot finnes en motsvarande paragraf af annan lydelse, så till vida som der bestämdt stadgas, att det *skall* väljas tre personer bland kreditörerna, hvilka hafva rätt att utöfva inseende öfver »kuratorerna» — hvilka motsvara våra sysslomän — äfvensom att deltaga i förvaltningen af boet, när de så anse nödigt.

Utskottet säger nu visserligen, att vid sådana konkurser, der gäldenären är köpman och der konkursen anhängiggöres vid domstol å landet eller rådstufvurätt i en mindre stad, med en sådan föreskrift som den här föreslagna det skulle blifva svårt att till ombud erhålla en lämplig person. Men det är naturligtvis icke svårt att få en och samma person att bevaka sina fordringar, och det är icke meningen, att det skulle blifva särskilda personer för att bevaka olika fordringar. Och om platsen är så liten, att svårighet möter att erhålla lämpliga personer till ombud, så är det å andra sidan temligen visst att den ifrågavarande handlanden eller krämaren icke har synnerligen många fordringsegare utom orten, utan har han vanligtvis till förlagsman en större köpman i närmast belägna större stad. För min del tror jag därför, att det af utskottet anförda skälet ej är af synnerlig betydelse.

Vid val af »kuratorer» eller sysslomän i Danmark, der man, som vi veta, icke har någon rättens ombudsman, tillgår det så, att de väljas af fordringsegarne per capita, det vill säga hvar och en af de närvarande fordringsegarne röstar utan hänsyn till fordringens storlek (»Størrelse»). Och det gör, att, oaktadt äfven der en person kan erhålla flere fullmagter, spelar dock detta icke så stor roll, då ju de mindre fordringsegarnes rätt blifvit bevakad genom percapita-röstningen.

Huruvida detta vore lämpligt för våra förhållanden, lemna jag osagdt, men att något bör göras i detta hänseende, det tror jag hvar och en erkänner, som vet hvilket ofog och oskick som vid val till syssloman bedrifves hos oss, särskildt på landsbygden, der verkligen, såsom i min motion påpekats, sysslomannaskapet blifvit ett geschäft, ett yrke.

Då jag emellertid antager att min motion icke kommer att godkännas sådan den är, skulle jag därför för min del vilja föreslå, att kammaren antingen bifaller herr Smedbergs reservation eller ock återremitterar ärendet till förnyad behandling af lagutskottet.

Herr Smedberg, hvilken inom utskottet varit af skiljaktig mening, yttrade: Det är en beklaglig sanning hvad motionären

anfört i sin motion angående det oskick, som bedrifves vid val af gode män och sysslomän i konkurser. Det tillgår på alldeles samma sätt, som han framhållit, äfven i den ort jag tillhör — och jag tänker, att det icke är många af kammarens ledamöter, som icke hafva samma erfarenhet från andra ställen. Platserna såsom gode män o. s. v. äro så eftersökta, att vederbörande, i synnerhet banktjenstemän, pläga söka skaffa sig så många fullmagter, de kunna få. Ja, det är ofta som hypoteksföreningarne icke skulle bry sig om att bevaka sina fordringar, emedan de anse sig hafva full säkerhet i fastigheten, om de icke blifvit påstöta af sådana der sysslomannakandidater, som bedja dem bevaka och gifva dem sjelfva fullmakt att deltaga i alla förefallande beslut. Följden har blifvit den, att, när de så hafva öfvervägande röstetal i konkursfrågorna, bestämma de sjelfva sina arfvoden, och de blifva icke små.

Jag kan anföra ett exempel från min hemtrakt, icke från den ort jag bebod, men från en närgränsande. Det berättas af fullt trovärdig person nemligen om ett konkursbo, att, när det var utredt och färdigt till afslutning, och behållningen till utdelning befans utgöra 700 kr., så kallade sysslomännen borgenärerna till ett särskildt sammanträde för att låta höja förvaltningsarfvodet. Detta kungjordes endast i Post- och Inrikes Tidningar så att det var icke många af borgenärerna, som fingo kännedom derom — ty det var icke då, såsom nu, föreskrifvet, att kungörelserna äfven skola offentliggöras i ortstidningen. I hvilket fall som helst hade det emellertid icke lönat sig att bestrida sysslomännens yrkande, ty de hade ju röstöfvervigt. Det beslöts nu der att höja förvaltningsarfvodet med just dessa 700 kr., och sysslomännen sluppo så beväret att verkställa utdelning.

Det är aldeles nödvändigt att något göres för att förekomma ett dylikt oskick. Motionären har här framställt två särskilda förslag. Mot det första af dessa, nemligen att de, som hafva fordringar intecknade under fastigheternas halfva taxeringsvärde, icke skulle få deltaga i valet af gode män eller sysslomän, möter den betänkligheten, att det finnes många fordringsegare, som hafva bättre förmånsrätt i konkursboet, men hvilkas valrätt man dock icke sökt inskränka. Detta anser jag icke vara fullt konsekvent. Det har visserligen anmärkts, att de fordringar, som utgå med förmånsrätt framför inteckningar, icke pläga uppgå till så stora belopp. Men det finnes dock vissa sådana, som kunna gå ganska högt. Så t. ex. stadgas det i 17 kap. 6 § handelsbalken, att afgälder af fast egendom — till hvilken äfven räknas arrende — skola utgå med förmånsrätt; och dessa kunna uppgå till ett ganska stort belopp. Hade motionärens förslag varit så vidtöfattande, att det sträckt sig till alla, som hafva förmånsrätt, till och med inteckningshafvare, så skulle jag hafva biträdt det i denna del; men då det låter dem behålla sin rösträtt, som hafva bättre och för sin fordran mera betryggande förmånsrätt än inteckningar, så kan jag icke biträda motionären härutinnan.

Motionären har vidare föreslagit, att ingen på grund af fullmakt skall ega rätt att vid val af gode män eller sysslomän i kon-

*Angående
ändring i och
tillägg till 60
§ 4 kap. kon-
kurslagen.
(Forts.)*

Angående
ändring i och
tillägg till 60
§ 4 kap. kon-
kurslagen.
(Forts.)

kurs rösta för mer än en röstberättigad». Utskottet har icke heller velat biträda detta förslag, och jag tror, att det icke skulle komma att visa sig verksamt. Ty vid en köpmans konkurs, der fordrings-egarne från åtskilliga städer och orter kunna vara ganska många, skicka dessa merendels sina fullmagter till köpmannaföreningens ombud i den stad, der konkursen är anhängiggjord. Om han nu får många fullmagter och icke får begagna mer än en sjelf, så planterar han ut dem bland åtskilliga andra; och det är då mycket troligt, att de, som på detta sätt fått fullmagter, vid omröstningen följa hans exempel och rösta på den han föreslår. Jag tror alltså, att icke heller detta skulle innebära något verksamt botemedel.

Inom utskottet föreslog jag, att i konkurslagen skulle införas ett stadgande, att ingen skulle ega rätt att vid val af gode män eller sysslomän rösta för mera än $\frac{1}{10}$ af summan utaf de anmälda fordringsbeloppen. Detta är äfven uttryckt i den reservation, som åtföljer betänkandet. Men jag beklagar att i denna reservation insmugit sig ett par ord, som alldeles icke passa in i mitt inom utskottet framställda yrkande, nemligen orden: *på grund af fullmagt*, hvilka genom missuppfattning af protokollsföranden kommit att inflyta i protokollet och hvilka jag glömde att stryka ut vid justeringen. Då nu äfven reservationen till följd af detta förbi-seende från min sida innehåller ofvannämnda felaktighet i protokollet, vill jag begagna tillfället att anhålla om sådan rättelse i ordalydelsen af denna min reservation, att deri förekommande orden: »på grund af fullmagt» derifrån uteslutas.

Ehuru jag visserligen nu borde yrka bifall till min reservation, sådan den komme att lyda med iakttagande af förenämnda rättelse, så torde det likväl, med hänsyn till svårigheten att på rak arm säga på hvilket ställe i paragrafen rättelsen bör införas, vara bäst att, derest kammaren i öfrigt gillar den i min reservation uttalade åsigt, återremittera punkten till lagutskottet; och anhåller jag för den skull, att herr talmannen ville framställa proposition på återremiss af denna punkt.

Herr Wendt: Motionären har i första punkten framställt det yrkande, att innehafvare af in-tecknad fordran icke skulle vid val af gode män och sysslomän i konkurs få rösta för sin fordran, för så vidt den låge inom viss bräddel af den in-tecknade egen-omens taxeringsvärde. Utskottet har bemött detta förslag och dervid bland annat framhållit de stora förvecklingar, som, derest förslaget bifölles, skulle uppkomma vid valen. Jag vill i detta fall gifva några exempel på de svårigheter, som förslagens antagande skulle medföra. Vid god mans val, som enligt 39 § konkurslagen verkställas vid det s. k. första förhöret, skola »borgenä-rerna uppgifva beloppet och beskaffenheten af sina fordringar och, så vidt ske kan, förete de handlingar, hvarå fordringarna sig grunda». Vi kunna tänka oss att vid ett dylikt val in-tecknings-hafvare inställer sig och företer skuldebref, hvars belopp uppgår till mer än nu föreslagna minimum för utöfvande af rösträtt

hvilket förhållande naturligtvis föranleder, att man ifrågasätter huruvida dylik fordringsägare må vara vid valet röstberättigad eller icke. För att utröna detta skulle erfordras gravationsbevis, som utvisar med hvilka inteckningar fastigheten är graverad, äfvensom taxeringsbevis, m. fl. dylika handlingar. Om nu sådana handlingar för tillfället icke vore att tillgå, så frågas huru man då skulle kunna utreda, huruvida nämnde borgenär vore vid valet röstberättigad eller icke. Äfven om gravationsbevis skulle företes, men icke taxeringsbevis, och dervid inträffar att den närvarande fordringsägaren är en senare inteckningshafvare, d. v. s. att de inteckningar, hvarpå han grundar sin fordan, komma efter andra inteckningar, hvilkas egare icke deltog vid valet, så kan man hvarken bedöma den sista inteckningens värde eller de mellanliggandes. Icke heller kan man, då skuldebrevet icke upptes, bedöma, huruvida afbetalningar må hafva blifvit gjorda och till hvilka belopp, samt huruvida å sådan inteckning räntor må vara till större eller mindre belopp oguldna. Detta sista skäl torde redan i och för sig vara alldeles tillräckligt för att afslå motionen.

Vidare föreslår motionären i andra punkten, att ingen på grund af fullmägt skall ega rätt att vid val af gode män eller sysslomän i konkurs rösta för mer än en röstberättigad, och åberopar till stöd för detta förslag den analogi, som härvid skulle förefinnas med det förhållande, som eger rum vid rösträtts utöfvande å kommunalstämma och allmän rådstufva. Men härvid förekommer, hvilket ock utskottet framhåller, den väsentliga skilnaden, att det kan inträffa att i många konkurser, särskildt sådana, der gäldenären är köpman, ett större eller mindre antal fordringsägare är boende å annan ort än den, der konkursen är anhängiggjord, hvadan, med en sådan föreskrift som den här föreslagna, det skulle för de flesta af de å annan ort bosatte fordringsägarna varda omöjligt att till ombud erhålla en på den plats, der konkurssammanträdena hållas, boende och för uppdragets fullgörande fullt lämplig person. För närvarande kan han åtminstone ega tillfälle att vända sig till och anlita någon, som tillika är fordringsägare i konkursen. Vid de kommunala valen åter, såsom å kommunalstämma och allmän rådstufva, hafva i allmänhet de flesta af de i en kommuns angelägenheter röstberättigade sin vistelseort inom kommunen och hafva följaktligen ingen olägenhet, af att deras rätt att utse ombud för utöfvningen af sin rösträtt är på af motionären angifna sätt begränsad.

Jag betvivlar för öfrigt mycket att det mål, motionären åsyftar, skulle kunna vinnas på af honom föreslagna sätt; ty lika lätt, som det går för sig att skriva en gemensam fullmägt, lika lätt går det för sig att utdela fullmagter på ett sätt, som i allt fall samlar rösterna åt det håll man önskar. — Den utväg, som herr Smedberg föreslagit, eller att ingen skulle vid ifrågavarande val få rösta för mer än $\frac{1}{10}$ af summan utaf de anmälda fordringsbeloppen, kan på enahanda sätt kringgås.

Af nu anförda skäl ber jag få yrka bifall till utskottets afstyrkande förslag.

*Angående
ändring i och
tillägg till 60
§ 4 kap. kon-
kurslagen.
(Forts.)*

Angående
ändring i och
tillägg till 60
§ 4 kap. kon-
kurslagen.
(Forts.)

Herr Waldenström från Visby: I likhet med motionären anser äfven jag, att någonting bör i lagstiftningsväg göras för att stäffa de af honom påpekade missförhållanden. I den provins jag tillhör inträffar vanligen i konkurser på landet, då fastighet af någon betydelse finnes i konkursboet, att första in-teckningshafvaren, som merendels är länets hypoteksförening, bestämmer utgången af valet af gode män och sysslomän med tillhjälp af fullmagter från några mindre fordringsegare, understundom galdenärens egna tjenare, hvilka äfven äro prioriterade borgenärer. Den öfvervigt, som hypoteksföreningen sålunda eger vid valet, begagnas ofta nog på det sättet, att styrelsen till god man eller syssloman utser någon inom sig eller någon annan, som föreningen vill gynna; men det kan ju icke vara rimligt, att en fordringsegare, som har full säkerhet för sin fordran och således icke lider det minsta men af galdenärens obestand, utöfvar ett afgörande inflytande på valet af gode män och sysslomän. Detta är ett abnormt förhållande.

Nu säger utskottet, att det understundom inträffat, att borgenärer, hvilka ega fordran, in-tecknad i fastighet inom densammas halfva taxeringsvärde, måst för att skydda sina fordringar inropa fastigheten. Ja, detta är sant. Men det bevisar ingalunda, att in-teckningssäkerheten icke varit tillfyllestgörande, ty det inträffar ofta, — det är åtminstone min erfarenhet, — att, sedan in-teckningshafvaren inropat fastigheten, han kan sälja den så fördelaktigt, att han till och med bereder sig en icke obetydlig vinst. Och för öfrigt finnes väl alltid något belopp under halfva taxeringsvärdet, som måste anses vara fullt säkert. Lagutskottets bevisföring i den delen kan jag således för min del icke gilla. Icke heller förstår jag utskottets andra skäl, att det skulle »uppstå tvekan, om och i hvad mån en in-tecknings läge vore sådant, att dess innehafvare borde förvägras att för densamma rösta vid ifrågavarande val». Jag kan icke finna annat, än att det är den allra enklaste räkneoperation att, i fall man i lagen inför en bestämmelse i här angifna syfte, räkna ut, huru mycket in-teckningshafvarens fordran bör ned-sättas vid valet.

Mot hvad herr Wendt yttrat angående svårigheten att anskaffa gravationsbevis m. m., ber jag att få anmärka, att, i fall den principen införes i lagen, att en in-teckningshafvare ej får rösta för den del af hans fordran, som kan antagas med säkerhet utgå ur fastigheten, så måste naturligtvis äfven i lagen införas bestämmelser, som reglera de af herr Wendt antydda förhållanden.

Slutligen säger lagutskottet, »att motionären icke ifrågasatt någon inskränkning i de borgenärens rösträtt, hvilkas fordringar utgå med förmänsrätt framför in-teckningar». Detta är åter efter min åsigt ett skäl af den vigt, att det bringar motionärens förslag på fall. Det kan icke vara öfverensstämmande ens med de allra måttligaste anspråk på konsekvens i lagstiftningen, att man frånkänner en in-teckningshafvare rösträtt för hans fordran och på samma gång tillåter de borgenärer, hvilkas fordringar utgå ur fastigheten med bättre rätt, att till fulla rösta för desamma. Beloppen af dessa sistnämnda fordringar äro väl i allmänhet föga afsevärda, men

kunna dock ibland, t. ex. då fråga är om ersättningar för odling eller vanhäfd å jord eller för ståndskog till följd af laga skifte, hvilka ersättningar, som bekant, utgå med förmånsrätt före in-teckningarna, uppgå till högst betydliga belopp. Att dessa fordrings-egare skulle få rösta utan någon begränsning, under det man ute-stänger in-teckningshafvare ifrån rösträtt för en del af hans fordran, vore ju högst inkonsequent.

Jag tror således icke att utan en mera genomgripande omar-betning af konkurslagen det syfte, som motionären vill vinna och som äfven jag anser vara eftersträfvanvärdt, kan nås på den väg motionären anvisat, men jag tror att man kan vinna ett ganska af-sevärdt korrektiv mot de af motionären påpekade missförhållanden genom en annan ändring af 60 § konkurslagen än den af motio-nären föreslagna. Det heter i denna §, att »vid val till gode män eller sysslomän, så ock uti alla andra mål, som röra förvaltning af gäldenärs bo, gälle såsom beslut den mening, hvarom, bland när-varande borgenärer, de sig förena, hvilkas fordringar sammanräk-nade utgöra största beloppet, så framt dessa borgenärer derjemte utgöra minst en fjerdedel af de röstande». Genom att öka detta sista talet, är jag öfvertygad om att man skulle komma till ett ganska godt resultat, ty i samma mån man det gör, i samma mån försvåras också möjligheten för de förste in-teckningshafvarne att med tillhjälp af några få fullmagter bestämma valets utgång.

Af hvad jag nu sagt följer, att, ehuru jag icke kan i allo bi-träda lagutskottets motivering, jag dock i frågans nuvarande skick måste yrka bifall till det slut, hvartill utskottet kommit.

Herr Björkman: Jag beklagar verkligen, att lagutskottet icke behjertat motionens ädla syfte, och jag vill särskildt fästa mig vid den andra delen af motionen. Den, som något har reda på, huru det tillgår att förskaffa sig fullmagter att rösta på sysslomän i konkurser, den har klart för sig, huru beklagansvärdt till-ståndet i detta fall är för närvarande. Det är icke alltid sagdt, att desse förtroendemän äro personer, som önska att skaffa borge-närerna den största möjliga utdelning i konkursen, utan snarare är det tvärtom. Och då sysslomännen jemte rättsens ombudsman ega att bestämma arfvodena, huru kan det då mången gång ej komma att tillgå, när, såsom ej sällan händer, det icke är mora-liska, utan rent sjelfviska bevekelsegrunder, som drifva personer till att söka erhålla sådana platser.

Jag skulle helst hafva yrkat bifall till motionen, men då jag icke tror att detta är möjligt att genomföra, så förenar jag mig med herr Smedberg i hans yrkande om återremiss.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen till proposition upptagit hvart och ett af de båda olika yrkandena, beslöt kammaren återremittera punkten till utskottet.

*Angående
ändring i och
tillägg till 60
§ 4 kap. kon-
kurslagen.
(Forts.)*

Angående
ändring i §§
26 och 36
konkurs-
lagen.

Punkten 4.

Sedan herr *A. Svenson* i Edum i en inom Andra Kammaren väckt motion n:o 43, föreslagit, »att i konkurslagens 36 § mom. 1 ordet *tre* utbytes mot ordet *sex*, samt att i mom. 2 och 4 ordet *tre* utbytes mot ordet *sextio*», äfvensom »att i 26 § i edsformuläret efter ordet *undantaget* införes: och icke i och för tilltänkt konkurs någon egendom undanskaffat», hemställde utskottet i denna punkt, att förevarande motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Emot denna utskottets hemställan hade reservation anmälts af herrar *Smedberg, P. Pehrson* i Törneryd, *A. Göransson* och *C. Persson* i Stallerhult, hvilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till herr *A. Svensons* förslag i fråga om 36 § 1 mom. konkurslagen.

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr *Svenson* i Edum: Anledningen till min motion har varit att söka i någon mån förekomma det nu så vanliga oskicket, att gäldenärer före konkursens början afhända sig sin egendom. Jag tror att, om tiden för återvinningstalan förlängdes, man derigenom skulle i väsentlig mån hindra detta ofog. Utskottet säger, att fara i sådant fall skulle kunna uppstå för att aftal, som äro gjorda under förutsättning att de böra ega bestånd, icke skulle komma att hållas i helgd, men någon sådan fara tror jag icke skulle komma att inträffa. Ty återvinningstalan kan ju icke göras gällande, utan att fog dertill finnes; och om det är fog och skäl dertill, så är det ju rätt att sådant aftal återgår.

För öfrigt har jag intet vidare att anföra och vill för närvarande ej heller framställa något yrkande.

Herr *Persson* i Stallerhult: Såsom af utskottsbetänkandet synes, har jag jemte flere ledamöter af utskottet anmält reservation mot det slut, hvartill utskottet kommit i denna punkt, och jag vill derfor andraga några af de skäl, som föranledt denna reservation.

Jag har egentligen reserverat mig mot utskottets afstyrkande hemställan beträffande motionärens förslag i fråga om ändring i 1 mom. af 36 § i gällande konkurslag, genom hvilket ändringsförslag motionären åsyftar att bättre än som hittills skett förebygga, att gäldenär må kunna genom gifva eller slikt förfaringssätt undandraga sin egendom från sina borgenärer. I denna del af motionen har motionären enligt min åsigt rätt. Lagutskottet deremot har med hänsyn till angelägenheten deraf att helgden af ingångna aftal och bestående rättsförhållanden icke bringas i fara genom förändringar i afseende på bestämmande af tid före konkursens början, som får hafva förflutit för att återvinningstalan af ifrågevarande beskaffenhet må kunna anställas, ansett den föreslagna förändringen vara af beskaffenhet att, om den ock ur den ena synpunkten vore till gagn, densamma ur annan synpunkt sedt skulle

medföra motsvarande, om än större olägenheter, enär med hvarje utsträckning af den i fråga varande tidrymden växte faran därför, att återvinningstalan skulle kunna göras gällande mot personer, som genom de omständigheter, hvarunder så väl de som gäldenären handlat, bort vara skyddade mot en sådan talan. För min del kan jag ingalunda dela dessa farhågor. Och hvad olägenheterna beträffar, för den händelse egendom återvinnes till boet inom nu föreslagna tiden, så och då ju alltid ersättning beredes för de på egendomen nedlagda kostnader och öfriga utgifter, anser jag dessa olägenheter vara allt för ringa för att grundlägga ett afslag å motiönärens framställning i denna del. Om denna förändring skulle komma att drabba personer, som icke vore gäldbundna utöfver sina tillgångar, så vore saken mera betänklig; men förändringen äsyftar just att drabba sådana personer, som icke med rätta kunna förfoga öfver sin fastighet eller som icke i god tro förvärfvat densamma. Jag anser därför ytterst nödvändigt, att denna förändring, som här föreslagits, må komma till stånd. Ser man nemligen efter, huru det i allmänhet tillgår vid upprättande af dylika gåfvobref och handlingar, som afse en gäldbundens fastegendom, så skall man finna, att de vanligen upprättats i all tysthet och hemlighet, så att borgenärerna icke få den ringaste reda på, att egendomen är undanskaffad, till förfång för borgenärerne, förr än när domarens förteckning öfver beviljade lagfarter i tingslagets kyrkor uppläses, och i de flesta fall är då tiden för anställande af återvinningstalan förbi, och hvarje försök att återvinna egendomen blir fruktlöst. Om deremot tiden för återvinning utsträcktes till sex månader, så skulle man i de flesta fall få reda på huru vida lagfart vore sökt, innan tiden för återvinningstalan ginge till ända.

Huru jag än ser saken, finner jag således att förslaget är på sin plats. Derfor anhåller jag äfven att herr talmannen ville framställa proposition på den ändring i förevarande 36 § att i mom. 1 orden: »tre månader» ändras till: »sex månader».

Herrar *Smedberg* och *Björkman* instämde med herr *Persson*.

Herr *Wendt*: Jag skall blott be att få yrka bifall till utskottets förslag på de skäl, som utskottet framhållit.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. Herr talmannen gaf, i enlighet med de gjorda yrkandena, proposition på *dels* bifall till utskottets hemställan och *dels* afslag å densamma och bifall i stället till herr *Smedbergs* m. fl:s vid punkten fogade reservation; och förklarade herr talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förra propositionen. Votering blef likväl begärd och försigick enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända vote-ringsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i 4:de punkten af utlåtandet n:o 10,

röstas Ja;

*Angående
ändring i §§
26 och 36
konkurs-
lagen.
(Forts.)*

Angående
ändring i §§
26 och 36
konkurs-
lagen.
(Forts.)

Den, det ej vill,

röstas Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med afslag å nämnda hemställan, bifallit den af herr Smedberg m. fl. vid denna punkt afgifna reservationen.

Omröstningen visade 59 ja mot 105 nej; och hade kammaren alltså afslagit utskottets hemställan och bifallit herr Smedbergs med fleres ofvan omförmälda reservation.

Punkterna 5 och 6.

Biföllos.

§ 7.

Angående
ändring i
gällande
kommunal-
författningars
stadgan-
den rörande
behörighet
att rösta för
fast egendom.

I ordningen förekom härnäst lagutskottets utlåtande n:o 11, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, med förslag till ändringar i förordningarne om kommunalstyrelse på landet, om kommunalstyrelse i stad och om kommunalstyrelse i Stockholm.

Under erinran att förevarande proposition föranledts af Riksdagens den 2 maj 1888 till Konungen aflåtna skrifvelse n:o 44, deruti Riksdagen anhöll, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i förordningen om kommunalstyrelse på landet, att den, som inom en kommun eger eller brukar fast egendom, må, sedan han egendomen tillträdt och efter skedd anmälan, införas i kommunens röstlängd och utöfva rösträtt för det egendomen påförda fyrktal, hemstälde utskottet, att propositionen måtte af Riksdagen bifallas.

I fråga härom anförde:

Herr Essén: Herr talman! Såsom lagutskottet erinrat, har den föreliggande kongl. propositionen föranledts af en utaf nästlidne Riksdag beslutad skrifvelse till Kongl. Maj:t. Denna skrifvelse åter föranleddes af två motioner, väckta inom denna kammare, den ena af herr Östberg och den andra af herr J. Bengtsson. Dessa motioner afsågo emellertid ingalunda ändring i förordningen om kommunalstyrelse i stad. Tvärt om yttrade herr Östberg i sin motion: »då förhållandena i stad ej oväsentligt skilja sig från dem, som förefinnas på landet, och något behof af förändring derstädes — nemligen i stad — ej synes vara för handen, anser jag mig icke böra afgifva något förslag till förändring af de för städerna gällande föreskrifter uti ifrågavarande ämne».

I sitt i anledning af motionerna afgifna utlåtande uttryckte emellertid lagutskottet på ett par rader någon »vekan» om riktig-

heten af denna herr Östbergs uppfattning och deraf kom det sig — förmodar jag — att i Riksdagens skrivelse — ehuru klämmen der ej innehöll ett enda ord rörande förordningen om kommunalstyrelse i stad — motiveringen upptog en mellanmening, innefattande, »att Riksdagen icke förbisett önskvärdheten deraf att jemväl beträffande fastighet i stad, ändring i gällande lagstiftning vidtoges i det ifrågavarande syftet.

Då Kongl. Maj:t sedermera i anledning af Riksdagens skrivelse infortrade utlåtanden från sina befallningshafvande i länen, fann Kongl. Maj:t för godt att jemväl anbefalla yttranden: »huru vida i förordningen om kommunalstyrelse i stad borde vidtagas ändring i det syfte, hvarom Riksdagen beträffande kommunerna å landet gjort framställning». Derefter har Kongl. Maj:t behagat föreslå Riksdagen att — såsom den kongl. propositionen visar och lagutskottet tillstyrkt — ändring måtte ske jemväl i 3 § och 57 § i mom. af förordningen om kommunalstyrelse i stad.

Jag får bekänna att jag för min del är af alldeles samma mening som herr Östberg i fråga om nyttan och nödvändigheten af dessa ändringar, det vill säga att jag finner dem hvarken nyttiga eller nödiga. Jag har också deltagit i ett afstyrkande utlåtande i ämnet, hvilket af den magistrat, jag tillhör, afgafs till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län. Då detta utlåtande är mycket kort och jag här har en afskrift af det samma, skall jag tillåta mig att uppläsa några ord derur. Det heter deri: »att man genom den ifrågasatta förändringen i kongl. förordningen om kommunalstyrelse i stad, hvilken förändring otvivelaktigt vållar en rubbning i den nu bestående och, såsom det synes, väl grundade likställigheten mellan kommunens beskattade medlemmar i kommunal och politisk rösträtt, oberoende af skatteobjektet, skulle komma att frånträda sjelfva den grundstats, hvilken Riksdagen uppställt såsom villkoret för rätten att deltaga i besluten om kommunens angelägenheter, eller skyldigheten att deltaga i bestridandet af kommunens utgifter, enär det, derest lagändringen vidtoges, kunde inträffa, särdeles om en fastighet flere gånger under loppet af ett år ombytt egare, att den, som finge utöfva rösträtten, hvarken för det året vore skyldig att erlägga eller någonsin komme att i verkligheten erlägga kommunalutskylder för fastighetsbevillningen».

Slutligen anföres, »att de skäl, som, med afseende å egendomsfördelningen och beräkningen af den kommunala rösträtten på landet, kunna tala för lagändringens införande derstädes, icke synas ega samma giltighet beträffande städerna, hvarest veterligen icke någon önskan om ändringen försports.»

På dessa skäl och med erinran om huru jemförelsevis ofta i städerna och i synnerhet i de större städerna en del fastigheter ombyter egare, vågar jag anhålla om afslag å förslaget, så vidt det rör ändringar i förordningen om kommunalstyrelse i stad.

Herr Billing: För min del kan jag icke ingå på den siste talarens åsigt i denna sak, utan får jag yrka att kammaren ville

*Angående
ändring i
gällande
kommunal-
författning-
ens stadgan-
den rörande
behörighet att
rösta för fast
egendom.*
(Forts.)

Angående
ändring i
gällande
kommunal-
författning-
ens stadgan-
den rörande
behörighet att
rösta för fast
egendom.
(Forts.)

bifalla åtminstone hvad som här föreslås i fråga om kommunalstyrelse i Stockholm. Jag vill nu endast fästa mig vid hvad den siste talaren yttrade derom, att det förefölle honom oegentligt och inkonsequent, att personer, som efter röstlängdens upprättande blifvit egare af fastighet, skulle få lof att rösta för denna egendom, ehuru de icke upptagits i röstlängden, då deremot personer, som skatta för kapital och arbete, icke kunna få en sådan rättighet. Men om man t. ex. antager att såsom egare till fastigheten i röstlängden uppförts herr N. och fastigheten under årets lopp byter om egare och öfvergår till herr O., så står denna vid nästa mantalsskrifning såsom egare af fastigheten. Om nu O. kort derefter säljer egendomen till herr P., så skulle herr O., ehuru han icke vidare rör om egendomen, ändock vara röstberättigad under nära på ett helt år för densamma -- eller skulle under samma tid icke någon få rösta för fastigheten. — Då är det väl lämpligare och rättare, att herr P., när han visar sig vara egare af fastigheten, får uppföras i röstlängden och begagna sin rösträtt, när så kommer i fråga. Jag vet icke huru det tillgår i Göteborg, men här i Stockholm justeras röstlängden hvarje gång den skall begagnas. Om en person vid justeringen genom lagfartsbevis eller köpebref styrkt, att han är egare af fastigheten, så har Stockholms magistrat redan förut ansett, att gällande stadganden icke lade hinder i vägen för den nye egarens införande i röstlängden såsom röstberättigad för fastigheten, och jag har svårt att inse, att detta är en oegentlighet, såsom den förste talaren anmärkte. Samme talare anmärkte vidare emot det kongl. förslaget, att man ju icke visste, huru länge personen i fråga komme att vara egare af fastigheten, men så länge han *är* egare, är han ju också skyldig att derför erlægga skatt och då bör han väl äfven derför få utföra rösträtt.

Jag kan sålunda icke inse att det vore obilligt att gå till väga på det sätt, som Kongl. Maj:t här föreslagit. Och några svårigheter följa sannolikt ej heller deraf, ty förhållandet blifver helt enkelt så att i och med detsamma en person vid röstlängdens justering visar sig vara egare af fastigheten, bortstrykes den förre egarens namn ur röstlängden och den nye egaren insättes i stället deri, och jag har aldrig hört, att detta förfaringssätt, som redan förut användts här i Stockholm, der medfört någon den minsta svårighet, i följd hvaraf någon sådan väl ej heller behöfver befaras, ifall förslaget blir lag.

För så vidt kammaren mot förmodan skulle anse, att den nya lydelsen icke bör komma i fråga, beträffande förordningen om kommunalstyrelse i stad, yrkar jag således, att åtminstone i afseende å förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm Kongl. Maj:ts proposition måtte bifallas.

Chefen för kongl. civildepartementet, herr statsrådet von Krusenstjerna: Den af Kongl. Maj:t nu föreslagna ändringen i kommunalförfattningarna står i nära öfverensstämmelse med hvad förra Riksdagen begärde. Riksdagen begärde då en förändring i

författningen om kommunalstyrelse å landet, men angaf tillika, såsom den förste talaren erinrade, att det syntes Riksdagen såsom om en likartad förändring borde vidtagas i kommunalförfattningarna för städerna. Den står vidare i nära öfverensstämmelse med den *praxis*, som enligt hvad många af de Konungens befallningshafvande, som hörts i ärendet, förklarar, sedan egt rum inom kommunerna. Och den står slutligen äfven i öfverensstämmelse med den tillämpning af kommunalförfattningarna, som på senare tider gjort sig gällande hos Kongl. Maj:t, då dessa ärenden dragits under Kongl. Maj:ts pröfning. Den har också blifvit tillstyrkt af 20 Konungens befallningshafvande, af öfverståthållareembetet, af Stockholms magistrat och äfven af Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län, fastän magistraten derstädes gjort anmärkning emot författningens tillämpning hvad städerna anginge. Rörande de oegentligheter, som den förste talaren ansåg af förslaget antagande skola uppkomma, har den andre talaren redan yttrat sig. Dessa oegentligheter, om de finnas, kunna, synes mig, lika väl förefinnas med nu gällande lagstiftning.

Vid sådant förhållande och då denna författningsändring står i full öfverensstämmelse med hela kommunallagstiftningens anda, hoppas jag, att kammaren måtte vidhålla den uppfattning, den vid förra Riksdagen uttalade, och således bifalla hvad Kongl. Maj:t föreslagit.

Herr Lilienberg: Sedan herr statsrådet och chefen för civildepartementet nu yttrat sig i frågan, kan jag inskränka mig till att yrka bifall till utskottets hemställan på af honom anförda skäl.

Härmed var öfverläggningen i detta ämne slutad. På derom af herr talmannen framstild proposition biföll kammaren Kongl. Maj:ts proposition i hvad den afsåg ändring i förordningen angående kommunalstyrelse på landet. Sedan herr talmannen härefter framstält särskilda propositioner på såväl bifall som afslag å den kongl. propositionen angående ändring i förordningen om kommunalstyrelse i stad, blef den kongl. propositionen jemväl i denna del af kammaren bifallen. Slutligen godkändes i enlighet med utskottets hemställan Kongl. Maj:ts proposition angående ändring i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm; varande alltså utskottets hemställan i dess helhet af kammaren bifallen.

§ 8.

Till afgörande förelåg vidare Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om föreskrifter angående undersökning af importeradt fläsk och ister.

Uti en till utskottet hänvisad motion, n:o 64, hade herr J. Sjöberg föreslagit, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t ville anhålla om sådan förordnings utfärdande, som vid straffpåföljd

Angående ändring i gällande kommunalförfattningars stadganden rörande behörighet att rösta för fast egendom.
(Forts.)

Om föreskrifter angående undersökning af importeradt fläsk och ister.

Om förskrifter angående undersökning af importeradt fläsk och ister.
(Forts.)

förbjöde försäljning af hit till landet importeradt fläsk och ister, innan det genom importörens försorg och på hans bekostnad blifvit, på sätt Kongl. Maj:t funne lämpligt föreskrifva, undersökt och befunnet fritt från sjukdomsåmnen.

Utskottet hemställde emellertid, att motionen icke måtte till någon kammarens åtgärd föranleda.

Emot denna utskottets hemställan hade reservation anmälts af herrar *J. Ericson* i Borekulla, *E. G. H. Akerlund* och *E. P. Jons-son* i Myre; hvarjemte herrar *G. Berg* från Eksjö och *A. Sundström* låtit anteckna, att de till följd af beviljad ledighet från riksdagsgrömmålen icke varit tillstädes inom utskottet vid det tillfälle, då beslutet fattades.

Efter det utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Sjöberg: Utskottet har såsom skäl för afslag å min motion anført, att helsovårdsstadgan innehåller tillräckliga bestämmelser om nödig kontroll.

Det är väl sant att så är förhållandet, men det är icke möjligt att tillämpa dessa stadganden på landet. I städerna finnas polis och andra personer, som kunna verkställa undersökningar. Men dessa personer saknas på landet. I 15 § helsovårdsstadgan heter det, att helsovårdsnämnd eger, der sådant anses nödigt, att af till försäljning afsedt födoämne låta taga prof för undersökning, hvilken undersökning skall ske med största *skyndsamhet*. Det är ju uppenbart ej möjligt att tillämpa en sådan föreskrift om skyndsamhet på landet, der man har flere mil till närmaste stad. Förhållandet är sålunda nu, att, när vi landtbor importera fläsk till städerna, så äro vi skyldige att låta undersöka det, men amerikanskt fläsk, som dit införes, får säljas utan undersökning.

Jag anser detta vara orimligt och att därför min motion bort af utskottet tillstyrkas. Jag anhåller nu äfven om bifall till densamma.

Herr Andersson från Malmö: Det förvånar mig att denna motion, sedan tillägget till helsovårdsstadgan tillkom år 1885, nästan årligen återkommer. De skäl, som gjort att jag så väl inom utskottet som här inom kammaren motsatt mig detta förslags genomförande, hafva varit dels de bestämmelser, som redan finnas i nu gällande helsovårdsstadga och hvilka kunna tillämpas så väl för land som stad, och dels rent praktiska skäl. Jag fruktar nemligen, att stora praktiska svårigheter skulle uppstå, om Riksdagen, såsom motionären föreslagit, beslöte, att importörerna skulle vid lossnings-tillfället låta undersöka allt fläsk, som hit införes. Det torde vara bekant, att, då en last fläsk hit anländer, denna ofta består af flera tusen fläksidor, och hvilken tid som skulle åtgå för att undersöka allt detta fläsk, innan det finge införas i packhusen, kan man lätt föreställa sig. Ofta inkomma flera laster samtidigt och det skulle åtgå dagar, om icke veckor, för att undersöka detsamma. Att varan,

upplagd på kajen och utsatt för stark solhetta eller förorenande under den tid undersökningen pågick, ej skulle vinna i godhet, är väl temligen antagligt. Motionärens syfte, tror jag, skulle bättre tillgodoses, om fläsket, när det requireras af detaljhandlanden från importörerna i de större hamnstäderna, blefve der undersökt. Det händer nemligen ofta, att grosshandlarna i städerna, sedan de importerat en last fläsk, kunna låta detsamma åtminstone delvis qvarligga osåldt i aratal, under hvilken tid det kan undergå stor förändring, och vore det icke i så fall bättre att fläsket undersöktes, då det utlemnades till detaljhandlanden?

Om föreskrifter angående undersökning af importeradt fläsk och ister.
(Forts.)

Motionären säger i sin motion: »att de omständigheter, hvilka föranledde frågans dragande under sistlidne riksdags pröfning, ännu äro för handen och till och med sedan dess vunnit ökad vikt och betydelse». Motionären har icke nämnt, hvilka dessa omständigheter äro. För min del kan jag icke heller finna, att dessa omständigheter fått ökad vikt och betydelse, och utskottet har varit af en med motionären alldeles motsatt åsigt, eller att dessa skäl rumera fått en *mindre* vikt och betydelse, sedan de nya tullarne träd i kraft. Ty de statistiska uppgifterna utvisa, att qvantiteten af det fläsk, som hit importeras, nedgått ofantligt, sedan tullarne börjat tillämpas. Det har nemligen visat sig att, då 1885 infördes till Sverige 10,182,000 kilogram fläsk, importsiffran 1888, under hvilket år tullen började tillämpas den 1 juli, endast uppgår till 5,458,000 kilogram, eller föga mer än hälften af 1885 års import. Och då, såsom vi veta, tullen å fläsk icke trädde i kraft förr än den 1 juli 1888, så tror jag mig kunna förstå, att större delen af denna import skedde, innan tullen inträdde, och att importen af fläsk under kommande år skall än ytterligare betydligt nedgå, ja, om icke rent af upphöra. Dessutom är det en viktig sak, som icke får glömmas, nemligen att motionärens förslag afser undersökning af endast utländskt fläsk. Nu är förhållandet, att det svenska fläsket visst icke är fritt från trikiner och andra sjukdomsämnen. En auktoritet på detta område har inom denna kammare upplyst, att omkring hvar tvåhundra svensk svinkropp, som undersökts, varit bemängd med trikiner, och om så är förhållandet, vore det väl lika nödvändigt att undersöka det svenska som det utländska fläsket.

Reservanterna säga i sin reservation: »hvartill skulle det tjena, att en kommun kostade på kontroll för att öfvervaka det en dylik föreskrift hölles i helgd, då ju samma kommuns invånare uti samtliga angränsande socknar kunde köpa de skadliga varorna i fråga, helst dessa, såsom icke undersökta, sannolikt skulle kunna säljas till lägre pris?»

Denna reservanternas mening tror jag hafva högst ringa betydelse. Såsom vi veta kostar besigtningen ganska litet, omkring en krona per svinkropp, och jag kan just undra, om personer skulle företaga milslånga resor från den ena socknen till den andra blott för att få en bit fläsk ett halft öre billigare per skålpund. Jag tror att det påståendet icke har något skäl för sig.

På grund af hvad jag anfört och på grund af hvad utskottet

Om föreskrifter angående undersökning af importeradt fläsk och ister.
(Forts.)

i sitt betänkande yttrat anhåller jag om bifall till utskottets förslag och om afslag å motionen.

Herr Jonsson i Myre: Herr talman! Då jag icke kunnat förena mig med utskottsmajoriteten och icke heller kunnat gilla dess motivering utan jemte två andra ledamöter afgifvit en reservation mot utskottets betänkande, får jag, under återopande af de i reservationen anförda skäl, yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till herr Sjöbergs motion. Jag vill dervid tillägga, att helsovårdsstadgans föreskrifter blott afse hvad helsovårdsnämnden har att iakttaga inom de städer och kommuner, der sådan finnes tillsatt, men ej hafva något att göra med undersökningar af de födoämnen, som importeras från utländsk ort. Herr Sjöbergs motion afser deremot undersökning af det fläsk och ister, som hit importerats från utlandet, och det vid straffpåföljd, om det försäljes utan sådan undersökning. Man får antaga, att det finnes nog af skämda födoämnen inom landet, så att man ej behöfver importera sådana utifrån. Därför torde det vara både onödigt och öfverflödigt att importera skämda och för helsan skadliga födoämnen från utrikes ort.

Vid sistlidet års riksdag tillstyrkte det dåvarande tillfälliga utskottet en motion i liknande syfte som denna. I motiveringen för detta tillstyrkande angäfvos tydliga och väl motiverade skäl, som talade för bifall till förslaget, och jag kan därför inskränka mig till att återopä dessa skäl.

Utskottets vice ordförande har framhållit svårigheten af deifrågasatta undersökningarne och antydt, att man skulle kunna få undersöka en hel last fläsk och ister på en gång. Men motionären har icke föreslagit en sådan undersökning, utan han har blott föreslagit, att undersökningen af sådan från utlandet importerad vara bör verkställas, innan varan försäljes. Jag får därför i likhet med motionären hemställa, »att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t ville anhålla om sådan förordnings utfärdande, som vid straffpåföljd förbjuder försäljning af hit till landet importeradt fläsk och ister, innan det genom importörens försorg och på hans bekostnad blifvit, på sätt Kongl. Maj:t finner lämpligt föreskrifva, undersökt och befunnet fritt från sjukdomsämnen».

Herr Sjöberg: Det tillfälliga utskottets vice ordförande återopade de svårigheter och det besvär, som en sådan undersökning som den här ifrågasatta skulle medföra. Ja, det är klart, att den kommer att medföra besvär, och det icke så litet. Men det är icke omöjligt. Om sådan undersökning kommer till att bestämmas, så skulle det minska införseln af amerikanskt fläsk. Om vi se på statistiken, visar det sig, att vi under 1888 utfört nästan lika mycket fläsk, som vi infört. Hvarför behöfva vi då det amerikanska fläsket? Kunna vi ej vara nöjda med det vi hafva i vårt eget land?

Vice ordföranden har vidare anført, att det fläsk, som produceras inom landet, icke undersökts. Jo, ty till de flesta städer får man icke skicka fläsk, utan att det undersökes. Detta är det all-

männa förhållandet. Kanske det ej sker på några ställen, men åtminstone i de städer jag bor närmast måste fläsket undersökas, innan det får försäljas.

På grund af dessa skäl yrkar jag fortfarande bifall till min motion.

Herr Berg från Eksjö: Såsom möjligen en och annan af herrarne iakttagit, har jag icke varit närvarande i utskottet, då denna fråga företogs till behandling. Men det är icke egentligen den omständigheten, som föranledt mig att begära ordet, utan andra förhållanden. Jag skulle nemligen önska att få här tillkännagifva min ställning till frågan och på samma gång uttala, att den fullkomligt skiljer sig från det slut, hvartill utskottet kommit. Jag kan ej gilla utskottets skäl eller motivering.

Utskottet säger, att, om man rätt tillämpar de stadganden, som finnas, dessa stadganden i sanitärt afseende äro tillfyllestgörande. Det kan jag medgifva hvad städerna angår. Men jag påstår, såsom flere talare förut framhållit, att samma förhållande icke existerar på landet. På landet har man väl en sundhetskontroll, men den finnes blott på papperet. Helsovårdsstadgans föreskrifter finnas till, men de tillämpas icke i verkligheten och kunna svårligen göra det. Det är alldeles omöjligt för kommunalnämnden att utöfva någon kontroll i detta hänseende beträffande den fråga, som nu är före. Den har hvarken tid, förmåga eller andra förutsättningar till utöfvande af en sådan kontroll,

Utskottet säger vidare, att det är origtigt att stadga obligatorisk undersökning för en vara, som införes utifrån, då sådan undersökning icke är förordnad eller bestämd beträffande den vara, som inom landet produceras och försäljes. Men, enligt mitt förmenande, finnes verkligen i detta hänseende en skiljaktighet, som betingar ett större skäl för undersökning af den importerade varan än af den här producerade. Den importerade varan införes till allra största delen från Amerika, och man vet med, såsom jag tror, full visshet och säkerhet, att den svinpest, som börjat spridas äfven i vårt land, härjar i Amerika i kolossal omfattning. Hjordar på tusentals djur angripas af svinpesten och nedslagtas. Hvert köttet tager vägen, vet man icke så noga, men jag antager, att en stor del af detsamma exporteras och sedan förtäres. Ett sådant förhållande kan icke gerna ega rum, om de djur, som dö i sjukdomen, befinna sig i vårt eget land. Det kan icke gerna komma i fråga, att sådant kött toföres och utbjudes till försäljning. Inom den ort, jag tillhör, har under denna vinter utbrutit svinpest på några ställen. Men veterinär tillkallades genast, hvilken undersökte djuren och förordnade om deras nedslagtning, hvarefter köttet nedgräfdes. Det var på ett ställe — ett mejeri — en ganska betydlig hjord, jag tror den uppgick till omkring 80 stycken djur, som sålunda nedslagtades. Det kan således, såsom jag nyss nämnt, icke gerna komma i fråga, att sådant kött i vårt land toföres eller utbjudes till försäljning.

Man har också sagt, att den ifrågasatta undersökningen icke

Om föreskrifter angående undersökning af importeradt fläsk och ister.
(Forts.)

Om föreskrifter angående undersökning af importeradt fläsk och ister.
(Forts.)

skulle medföra någon säkerhet. Detta förhållande betonades på det bestämdaste vid förra riksdagen af en talare på göteborgsbänken och af den talare på stockholmsbänken, som nyss begärde ordet. Jag medgifver visserligen för min del, att undersökningen ej medför någon *absolut* säkerhet, men jag tror att den åtminstone medför en relativ säkerhet. Det blir bättre än med de förhållanden, som nu existera. Det kan ju vara förmätet att mot dessa herrars auktoritet uttala en åsigt. Men äfven jag har att åberopa mig på en auktoritet, som jag vågar sätta upp mot de nyss nämnda, och till hvilken jag tror, att Andra Kammaren bör sätta den största tillit. Jag har nemligen i detta ämne ett skriftligt intyg af en stor vetenskapsman, stor i många hänseenden och äfven på detta område, ett intyg som lyder på följande sätt:

»En undersökning af till riket infördt kött eller fläsk bör utan allt för stor kostnad kunna på ett praktiskt sätt anordnas så, att den medför god verkan för den allmänna sundhetsvården.

Stockholm den 20 februari 1889.

Axel Key.»

Detta intyg tillåter jag mig sätta emot de auktoriteter, som förut förklarad, att denna undersökning ej skulle medföra någon säkerhet. Jag påpekar dervid ännu en gång, att jag icke menar *absolut* säkerhet, utan relativ, och att ur sanitär synpunkt bättre förhållanden än nu skulle komma att existera.

Det tredje skäl mot förslaget, som utskottet anför, är att ett är icke förflutit, sedan Andra Kammaren afslog ett likartadt förslag som det nu föreliggande. Detta skäl vill jag icke tillmäta någon betydelse alls. Ty om en god grund finnes för ett förslag, bör det vinna framgång, äfven om det vid ett annat tillfälle och kort förut rönt ett motsatt emottagande.

Jag tillåter mig därför, herr talman, yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till den i ämnet väckta motionen.

Herr Nyström: För min del måste jag helt och hållet ställa mig på utskottets sida. Man har anledning att fråga: Huru skulle en sådan undersökning, som den här ifrågasatta, ega rum, och till hvilket resultat skulle den leda? En sak är viss och gifven, och det är, att den skulle medföra mycket besvär och mycken kostnad så väl för fläskförbrukaren som fläskförsäljaren samt djupt ingripa i hela den viktiga handeln med denna vara; och slutresultatet skulle blifva, att fläsket fördyrades. Man må nu från olika synpunkter anse detta vara en fördel eller icke. Men så mycket kunna vi vara öfverens om, att det amerikanska fläsket, helst om importen deraf så begränsas som för närvarande, är en nyttig vara, som spelar en betydlig rol i arbetarebefolkningens diet och som man därför icke onödigtvis bör fördyra. Men om detta blir en följd af besigtningen, kan man å andra sidan fråga: har den någon nytta med sig? Om den frågan besvaras med ja, torde man få underkasta sig kostnaderna och besväret, som äro förbundna med undersökningen. Men det är uppenbart, att, om svaret på denna

fråga blir nej eller tvivelaktigt, det icke finnes något skäl i världen att inlåta sig på undersökningen. Här frågas således: kan med undersökningen något vinnas? En sådan undersökning, hvarom här är fråga, afser två olika saker. Antingen vill man konstatera varans beskaffenhet närmast såsom födoämne, om den är färsk, god, användbar i hushållet m. m. I detta afseende tror jag verkligen, att köparen kan fullkomligt tillräckligt bedöma beskaffenheten af den vara han står i begrepp att förvärfa sig. Nog kan en köpare af fläsk tillräckligt bedöma, huru vida varan kan användas i köket eller icke, huru vida den är färsk eller god o. s. v., så att i det afseendet kan jag icke finna något skäl för att någon undersökning skulle vara nödvändig. Men helt annorlunda förhåller sig saken, om det gäller att undersöka, huru vida fläsket innehåller sjukdomsfrön af den ena eller andra beskaffenheten, som icke kunna upptäckas af en vanlig uppköpare, utan för hvilka en särskild vetenskaplig undersökning erfordras till beredande af nödigt skydd. Dervid har man då att tänka dels på dessa mikroskopiska sjukdomsfrön, bakterier eller baciller, som kunna vara bärare af allvar samma sjukdomar, dels å andra sidan på sådana gröfre sjukdomsalstrande parasiter såsom trikiner, dynt o. d., som förekomma i fläsk. Hvad de mikroskopiska organismerna beträffar, så vågar jag påstå — och jag tror att jag härutiinnan icke skulle jämfas af den utmärkte vetenskapsman, som återopades af utskottets ärade ordförande — att för att komma dessa på spåren fordras en så svår, dyr och tidsödande vetenskaplig undersökning, att det icke kan blifva tal om att införa en sådan i denna handel med stora massor af fläsk. En sådan undersökning är ett af vetenskapens svårare problem. Den kräver så mycken tid, så fina instrument, så skickliga experimentörer, att det, såsom sagdt, knapt kan blifva tal om införande af en dylik kontroll. Beträffande trikiner och dynt, är undersökningen ett lättare löst problem, men då det gäller stora massor af fläsk, står det dock fast, att undersökningens resultat lemnar mycket öfrigt att önska. Särskildt med afseende å trikiner, der man förut ansett en dylik undersökning bereda full trygghet, har man nu kommit på andra tankar. Dynt åter medför, med det tillredningssätt af fläsket, som hos oss är vanligt, ytterst ringa fara. Och jag kommer tillbaka dertill, att det är just i det tillredningssätt, som folkseden hos oss har infört och vidhållit, som ett bättre skydd i detta afseende finnes än hos någon undersökning. Men om det så är, att en sådan undersökning af fläsket, i fråga om dess beskaffenhet såsom hushållsvara, är onödig, med afseende å bakterier och baciller är omöjlig samt med afseende å trikiner och dynt visserligen är möjlig, ehuru förenad med stora kostnader, under det att dessa djurs tillvaro, med det tillredningssätt, som är vanligt hos oss, medför så godt som ingen fara, kan jag icke finna, att man genom den föreslagna undersökningen skulle vinna något gagn, ens tillnärmelsevis motsvarande det besvär och de kostnader, som undersökningen skulle medföra.

Den siste talaren yttrade sig om svinpesten och möjligheten af dess öfverförande med fläsket. Jag tviflar på att dessa sjukdoms-

Om föreskrifter angående undersökning af importeradt fläsk och ister.
(Forts.)

Om föreskrifter angående undersökning af importeradt fläsk och ister.
(Forts.)

frön skulle kunna vid en sådan så att säga ekonomisk besigtning, hvarom här skulle vara fråga, upptäckas. Och å andra sidan, om de blifvit insläpade, hafva vi en hel serie försigtighetsmått, som, i annan form föreskrifna, komma till tillämpning och som borde vara till fyllest att, sedan sjukdomsfröna väl kommit in, hämma desamma spridning. Men att i detta fall lita på en dylik ekonomisk undersökning tror jag icke lyckas.

Då jag således tror, att den här föreslagna åtgärden icke skulle medföra åsyftadt gagn, men deremot otvifvelaktigt föra med sig en hel del kostnader och besvär, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Jansson i Krakerud: Om jag fattade motionärens uttalande rätt, så afsåg motionen jemväl att försvåra importen af amerikanskt fläsk. Jag tror för min del, att, om motionären afsett detta, det varit ärligare och bättre, att han föreslagit förhöjd tull på fläsk och ister. Då hade man kunnat få behandla denna fråga från uteslutande sanitär synpunkt och icke behöft taga i öfvervägande, om ett afslag eller bifall till förslaget medför fördel för de svenske fläskproducenterna eller icke. Jag tror heller icke att denna omväg leder till det mål, som motionären tänkt sig. Jag tror tvärt om att man genom att besluta en dylik undersökning skulle bereda marknad åt det amerikanska fläsket gent emot det svenska. Ty det förefaller mig, såsom om, derest man finge det amerikanska fläsket undersökt vid hamnarne, hvarigenom folket blefve öfvertygadt, att hos detta fläsk icke förefunnes något för helsan skadligt, men man icke vore i tillfälle att köpa det svenska fläsket undersökt, man i all synnerhet på landet skulle komma till den öfvertygelsen, att man endast borde konsumera amerikanskt fläsk, och jag hemställer till motionären, om han verkligen vill vara med om en åtgärd, som skulle leda derhän. Jag vill sålunda allenast ur den synpunkt att jag anser, att man bör konsumera svenskt fläsk hellre än utländskt, bedja att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Swanberg: Sedan min ärade granne yttrat sig i frågan, kunde det för mig hafva varit onödigt att begära ordet, men då jag inom utskottet deltagit i det beslut, hvartill utskottet kommit, anser jag mig skyldig att yttra några ord.

Man vill, synes det mig, göra en storartad apparat och en dyrbar tillställning med denna undersökning af amerikanskt fläsk och ister. Ty det blir ju alldeles omöjligt att stanna vid en undersökning af *amerikanskt* fläsk och ister. Då det, Gud vare lof, numer i vårt land uppstått åtskilliga större svinslagterier, så är det väl också naturligt att detta fläsk bör undersökas, och det med rätta. Men hvarför håller man sig då icke härvid till hälsovårdsstadgan och dess föreskrifter? Jag tror att hvilken af herrar riksdagsmän, som besökt någon af dessa bodar för försäljning af fläsk och kött, eller våra saluhallar, icke funnit en bit fläsk, som icke varit undersökt och undergått besigtning. Nu sade väl

den ärade ordföranden i utskottet, att detta gäller för städerna, men är icke tillämpligt på landsbygden, enär man der icke är i tillfälle utöfva nödig kontroll. Men hvad hindrar kommunalnämnderna inom hvarje kommun af riket att förbjuda att i de handelsbodas, som finnas inom kommunen, något fläsk får säljas, som icke är undersökt. Ty landtkommunerna hafva i detta hänseende samma rätt som Stockholm och andra städer. Och följderna skulle då också blifva den, att, om en köpman ville sälja amerikanskt fläsk, han äfven nödgades låta undersöka detta. Håller man sig sålunda till sakens enkla beskaffenhet, så bör man instämma med mig, då jag anhåller om bifall till utskottets hemställan.

*Om föreskrifter an-
gående
undersökning
af importeradt fläsk
och ister.
(Forts.)*

Herr Svensson i Lösen: Jag har begärt ordet med anledning af hvad herr Nyström anförde. Det var ganska intressant att höra den framstående läkarens tanke i frågan. Han talade om, huru undersökningen kunde ega rum, och hemstälde, huruvida den kunde hafva någon nytta med sig. Och han sökte visa, att den noggrannare mikroskopiska undersökningen skulle blifva allt för dyrbart, hvaremot en ekonomisk undersökning, hvarigenom man kunde upptäcka trikiner och dynt, kunde ega rum. Men, sade han vidare, med det sätt, hvarpå folket hos oss bereder fläsket, hafva dessa trikiner icke någon synnerlig fara med sig. Denna uppfattning tror jag också vara riktig. Jag hyser nemligen den tro, att den öfverdrifna tvångsundersökning, som åligger fläskproducenterna i städerna, icke är så fullt berättigad och icke har den nytta med sig, som man föreställer sig. Här är icke fråga om blott en småsak. I den stad, som jag bor närmast, går undersökningskostnaden till 50 öre per svin, och den producerande befolkningen får sålunda betala flera tusen kronor därför. Der är visserligen äfven stadsgadt, att icke heller amerikanskt fläsk får säljas utan att vara undersökt, men för undersökning deraf behöfver blott betalas 15 öre. Men förhållandet är, att det svenska fläsket förbrukas mest i städerna, hvaremot det amerikanska fläsket till hufvudsaklig del förtäres af arbetarebefolkningen på landet, der någon så beskaffad undersökning icke är påbjuden. Således blir följderna, att, när landtmännen försälja sitt fläsk till städerna, så få de betala undersökningsafgift, men köpmännen i städerna, som importera fläsk utifrån och sedermera skicka ut det på landsbygden, hafva icke denna utgift. Den siste ärade talaren frågade, hvarför man icke på landet tillämpade helsovårdsstadgan i detta fall. Men jag frågar den ärade talaren, huru han tänkt sig denna tillämpning kunna ske. Den är en faktisk omöjlighet.

Jag vill icke göra något yrkande, utan har blott härmed velat uttala min mening.

Herr Wretlind: Jag ber att med anledning af den förda diskussionen få påpeka ett par stadganden i helsovårdsstadgan, som gälla förhållandena på landet. Det kunde, synes mig, vara skäl, att landsortsrepresentanterna mera uppmärksammade dessa.

Om föreskrifter angående undersökning af importeradt fläsk och ister.
(Forts.)

Det står i 29 § andra momentet af helsovårdsstadgan, sådant detta moment lyder enligt kongl. kungörelsen den 6 november 1885: »föreskrifterna i §§ 13 och 15 skola ock på landet tillämpas». Men i 15 § mom. 1 står det: »Kött af djur, som varit behäftadt med sådan smittosam sjukdom, att dess förtärande är skadligt, samt födoämne eller dryckesvara, som till följd af förskämning, felaktig beredning eller af annan orsak är skadlig för helsan eller otjenlig till födoämne, må icke till salu hållas».

Om således kommunalnämnden å landet gör sin skyldighet, finnes i min tanke alltså möjlighet att bereda sig säkerhet för skadlig föda på landet lika väl som i städerna. Svårigheterna böra icke i detta afseende vara öofvervinneliga. Sakkunniga myndigheter saknas ju icke heller för landsbygden. När en vara är misstänkt, kan man ju vända sig till provinsialläkaren eller närmaste distriktsläkare för att få den undersökt.

Men verkliga förhållandet är, att kommunalnämnderna å landsbygden i allmänhet icke hafva någon den allra ringaste tanke på sina skyldigheter såsom helsovårdsstyrelse, och därför är det skäl, att de något erinras derom. För öfrigt instämmer jag i afseende på sjelfva saken i fråga med doktor Nyström och yrkar således bifall till utskottets hemställan.

Herr Svanberg: Det är ett yttrande af herr Anders Svensson, som nödgat mig att nu igen besvara herr talmannen om ordet.

Vi hafva nu fått uppläst hvilka skyldigheter och rättigheter tillkomma kommunalnämnden såsom helsovårdsnämnd; och jag ber herr Svensson vara fullt förvissad om, att jag hade redan förut mycket klart och tydligt reda derpå. Jag vill också underrätta herr Anders Svensson derom, att jag varit icke endast stadsbo, utan i många år egendomsegare på landet. Om nu icke dessa helsovårdsnämnder vilja tillämpa sin magt och myndighet uti ifrågavarande hänseende, blir det deras egen sak. De hafva likväl en sådan magt; och jag påstår, att, derest en dylik helsovårdsnämnd endast utfärdade befallning till de handlande, som finnas i distriktet, att här får icke försäljas något fläsk och, om man så vill, icke heller kött, utan att det förut blifvit tillbörligen undersökt, de skulle komma att rätta sig derefter och noga akta sig för att öfverträda en sådan befallning.

Herr Svensson i Lösen: Jag vill endast gifva till känna, att jag också hade reda på denna förordning. I fråga om hvad herr doktor Wretlind nämnde, eller att man kunde vända sig till sakkunniga personer, för att få förordningen öfvervakad, till provinsialläkaren eller distriktsläkaren, vill jag fråga: tro herrarne verkligen, att en provinsialläkare eller distriktsläkare åtager sig att undersöka det fläsk, som hålles till salu. Jag tror knappast, att han skulle göra det, utan till så oskälig aflöning, att det blefve omöjligt att begagna sig deraf.

Öfverläggningen var härmed slutad. Enligt de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen proposition *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag å densamma och bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Då votering likväl begärdes, skedde nu uppsättning, justering och anslag af en så lydande voteringsproposition:

Om föreskrifter angående undersökning af importeradt fläsk och ister.
(Forts.)

Den, som bifaller hvad kammarens andra tillfälliga utskott hemställt i dess utlåtande n:o 1,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner nej, har kammaren, med afslag å utskottets hemställan, bifallit herr J. Sjöbergs i ämnet väckta motion.

Voteringen, i vanlig ordning företagen, utföll med 110 ja mot 68 nej; varande alltså utskottets hemställan af kammaren bifallen.

§ 9.

Slutligen föredrogs Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1 (i samlingen n:o 2), i anledning af väckt motion om skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande af förslag till inrättande af en för riket allmän obligatorisk lifränteanstalt.

I detta utlåtande hemställde utskottet, att förevarande af herr *N. S. Håkansson* afgifna motion, n:o 117, för närvarande icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Motionären, herr Håkansson, erhöll ordet och yttrade: Då ett förslag i sådant syfte, som motionen innehåller, redan lär vara föremål för utredning; och då i följd deraf Kongl. Maj:t torde komma att framlägga förslag i frågan, så har jag för närvarande intet yrkande att göra.

Herr Andersson i Löfhult: Jag skall bedja att få nämna några ord i denna fråga. Oss alla bör det ligga nära om hjertat, att våra arbetare — jordbruksarbetare så väl som fabriksarbetare — måtte hafva något att lefva af på gamla dagar, sedan de slitit ut

sina krafter. I enlighet med den föreliggande motionen, borde föräldrar och målsmän genom insättning i lifränteanstalten sörja för att barnen på ålderdomen finge något understöd. Men om föräldrarna icke hade något att betala med, skulle kommunerna till någon del och staten till någon del träda emellan och göra insättningen, så att alla finge något att lefva af på gamla dagar. Ett sådant förfaringssätt kunde icke vara annat än en rättvisa åt arbetaren. Ty låt oss tänka efter hvad arbetaren tänker i dessa frågor. Jo, statens tjenare, som äro temligen väl aflönade för sitt arbetes mödor, få pension af staten, sedan de slitit ut sina krafter. Men hvad hafva arbetarna, som arbetat för en ringa penning, att hålla sig vid på ålderdomen. Jo, de hafva icke annan ntväg än att vända sig till fattigvården; ty på arbetarens ålderdom väntar honom fattighuset eller fattiggården. Det är en ganska tung lott att under nuvarande förhållanden vara arbetare, att först framläpa ett lif af försakelser med dåliga kläder, torftig föda och hårdt arbete för att slutligen hamna på fattighuset. Och man kan därför icke förundra sig öfver, att våra arbetare vänta af Riksdag och regering, att något göres, att sådana lagar stiftas, att äfven de kunna i någon mån varda hjälpta på gamla dagar.

Nu har utskottet emellertid afslagit förevarande motion på den grund, att arbetareförsäkringskomitén skulle komma att utarbeta förslag till allmän ålderdomsförsäkring för hela riket. Hvad nu ett sådant förslag kommer att innehålla, det vet icke jag. Väl vore, om det komme att lända arbetaren till gagn. Men emellertid hade det varit väl, om Riksdagen åtminstone till någon del bifallit hvad motionen framhållit, så att man hade något bestämdt att vänta från regeringen i detta fall. Då jag likväl anser, att frågan fallit för denna gång, har jag endast velat uttala mig för det goda målet, under den förhoppning, att en kommande Riksdag skall åt denna viktiga fråga bereda en god och lycklig lösning.

Herr Thestrup: Då intet yrkande i motsatt riktning blifvit gjordt, så anhåller jag att helt enkelt få yrka bifall till utskottets förslag.

Vidare anfördes ej. Kammaren biföll utskottets hemställan.

§ 10.

Till bordläggning anmäldes bankoutskottets memorial n:o 2, angående verkställd granskning af riksbankens tillstånd och förvaltning.

Detta ärende skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *A. Lilljeqvist* under tio dagar från och med den 25 innevarande februari.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 1,20 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.
